

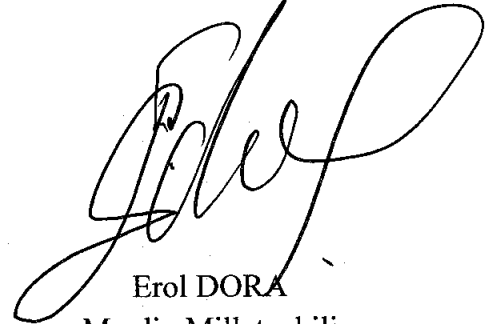
T.B.M.M.
HALKLARIN DEMOKRATİK PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı : 383
Tarih : 23.12.2015

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Vakıflar Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi İle Gerekçesi İlişikte Sunulmuştur.

Gereğini arz ederiz.

Erol DORA
Mardin Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI				
Tali Komisyon	- Adalet - Avrupa Birliği Uyum			
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe			
Tarih:	28 Ocak 2016		E.No: 2/558	
Ysm.Uzm.	Bşk.Yrd.	Başkan	Gn.Sek.Yrd.	Gen.Sek.
		K.D.		
TBMM BAŞKANI				

TBMM KANUNLAR ve KARARLAR BŞK.LİGİ
23 Aralık 2015
Numara:

TBMM GENEL EVRAK
23 Aralık 2015
No: 13644

GENEL GEREKÇE

Türkiye Cumhuriyeti döneminde kabul edilen Vakıflar Kanununda birçok kez değişiklik yapılmıştır. Son olarak 2008 yılında 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanunun yürürlüğe girmesiyle birlikte azınlıkların; başta Ermeni, Rum, Süryani, Keldani, Musevi olmak üzere, Maruni, Gürcü ve Bulgarlara ait vakıfların ellerinden alınmış taşınmazların, mazbutaya alınmış vakıflar ve üçüncü şahıslara satılmış taşınmazlar da dâhil olmak üzere yaşanan mülkiyet gasplarına ilişkin yaşanan hak kayıpları ve mağduriyetlerin giderilmesine dönük lokal düzenlemeler yapılmasına rağmen, söz konusu vakıfların mülkiyetlerine ilişkin birçok sorun halen bir bütün olarak çözümlenebilmiş değildir.

Türkiye, Avrupa Birliği üyeliği sürecinde azınlık vakıflarının mülkiyet haklarının korunması yönünde bir takım olumlu adımlar atmış olsa da, hukuk devleti reformu olarak nitelendirilebilecek bir ilerleme kaydedememiştir. Aksine, taşınmaz edinme ehliyeti bakımından mevzuattan kaynaklı sorunların yanında, yasalarda tanınan sınırlı haklar oluşturulan idari düzenleyici işlemlerle kamuoyu ile paylaşılmayan genellerele uygulamada büsbütün kısıtlanmıştır. El konulan malların iadesi veya tazmini için, Türkiye'nin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile Anayasa'dan doğan sorumlulukları doğrultusunda adil, bütünlüklü bir düzenleme ise henüz gerçekleştirilmemiştir.

Vakıfların ellerinden alınarak üçüncü kişilere devredilen veya satılan taşınmazların ilgili azınlık vakfına iade edilmesi veya tazmin edilmesi sorunu can yakıcılığıyla devam etmektedir. Yapılan kısmi yasal düzenlemelerle vakıfların ellerinden alınarak devlet adına kaydedilen bazı malların iadesi öngörülse de, bu iade için söz konusu malların azınlık vakıflarının tasarrufunda olmaları koşulu aranması, iade kavramının özüyle çelişen bir düzenleme olarak yerini almıştır. El konulan malların iadesi için bu taşınmazların halen azınlık vakıflarının tasarruflarında bulunma şartı aranması, iyi niyetli bir yaklaşım olarak değerlendirmek mümkün değildir.

Son yıllarda, azınlık vakıflarının Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinde açtığı davaların da etkisiyle 2003, 2008 ve 2011 yıllarında azınlık vakıflarıyla ilgili olarak bazı olumlu düzenlemeler gerçekleştirilmiştir. Bu düzenlemeler sonucunda bir kısım gayrimenkullerin iadesi ve azınlık vakıflarının mülk edinme hakkı önündeki engellerin kaldırılması gibi bazı olumlu adımlar atılmıştır. Ancak bu düzenlemeler azınlıklara ait mazbutaya alınmış elli beş vakfi içermediği gibi el konulmuş taşınmazlar meselesine de kapsayıcı çözümler üretmemiştir.

Bütün bunlar göstermektedir ki, azınlık vakıflarının Lozan Antlaşması'na uygun bir konuma getirilmesi son düzenlemelerden sonra dahi sağlanabilmiş değildir. Öte yandan, AB uyum yasaları çerçevesinde azınlık vakıflarına yönelik iyileştirici bazı yasal düzenlemeler yapılmasına rağmen, Vakıflar Genel Müdürlüğü, zaman zaman hukuk devleti ilkelerine büsbütün aykırı bir tutumlar içerisine girebildiği de görülmüştür.

AB ile üyelik müzakerelerinin devam ettiği bir dönemde, hükümetin ve TBMM'nin yerine getirmekle yükümlü olduğu temel görev, AB müktesebatıyla uyumlu yasal düzenlemeler yapmaktır. AİHM'nin 2007 senesinden bu yana verdiği dostane çözüm ve dava kararları göstermektedir ki, el konulan taşınmazların gerçek sahipleri olan azınlık vakıflarına iadelerini veya tazminini öngörmeyen bir yasal düzenleme AİHM tarafından yetersiz bulunacak, Türkiye tazminat ödemeye devam edecektir.

Bu Kanun teklifiyle amaçlanan, yukarıda açıklanan gerekçeler doğrultusunda, kurucu unsur olan Lozan Antlaşması'nı, AİHS'yi ve Türkiye'nin taraf olduğu diğer uluslararası sözleşmeleri dikkate alarak, var olan anti demokratik ve hukuk dışı uygulamaları bertaraf edecek yasal düzenlemenin bir an önce gerçekleştirilmesidir.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE-1 Günümüzde azınlık vakıflarının yaşadığı güncel sorunlardan biri de 5737 sayılı Vakıflar Kanununa eklenen geçici 11'inci maddenin yetersiz olmasıdır. Bu Kanunu'ndaki geçici 11'nci maddenin mevcut şekli ve uygulaması, var olan ve çözüm bekleyen kimi sorunlar bakımından yetersiz kalmıştır. Bu sorunlardan biri, yapılacak taşınmaz iadelerinin 1936 beyannamesine kayıtlı olması şartına bağlanmasıdır. Söz konusu maddenin, 1936 Beyannamesini temel alması, 1936 Beyannamesi olmayan vakıfları mülkiyet haklarından yoksun bırakmaktadır. Aynı şekilde Hatay ilindeki azınlık vakıfların, örneğin Antakya İmbros Vakfı gibi 1936 Beyannamesi içinde beyan edilmesi hukuken mümkün görünmemektedir. Çünkü 1936 yılında Hatay Suriye Devleti sınırları içinde olup Türkiye cumhuriyetine bağlı bir il değildi.

Geçici 11'nci maddeye ilişkin bir diğer önemli sorun ise, 1936 Beyannamesi'nde kayıtlı olup, cemaat vakıfları mülkiyetinde olan fakat kamu kurum ve kuruluşları veya üçüncü şahıslar adına kayıtlı bulunan taşınmazlar hakkında bir düzenleme içermemesidir.

Kanun teklifimizin bu maddesiyle, Vakıflar Kanununun yürürlüğe girdiği 1935 tarihinden itibaren başta; Ermeni, Rum, Süryani, Keldani, gMusevi olmak üzere Maruni, Gürcü ve Bulgarlara ait vakıfların ellerinden alınmış bulunan tüm taşınmazların, mazbutaya alınmış vakıflar ve üçüncü şahıslara satılmış taşınmazlar da dâhil olmak üzere yaşanan mülkiyet gaspları neticesinde yaşanan hak kayıpları ve mağduriyetlerin giderilmesi, ayrıca, iki yıldır Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından iptal edilmiş olan cemaat vakıflarının, yönetim kurullarının seçimini düzenleyen yönetmeliğin yerini tutacak yeni ve çağdaş bir yönetmeliğe ivedilikle kavuşmaları hedeflenmiştir.

MADDE 2-Yürürlük maddesidir.

MADDE 3-Yürütme maddesidir.

VAKIFLAR KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1- 20/2/2008 tarihli ve 5737 sayılı Vakıflar Kanununa aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 13 – (1) Cemaat vakıflarının;

a) 1936 Beyannamesinde kayıtlı olup olmamasına bakılmaksızın malik hanesi açık olan taşınmazlarını,

b) 1936 Beyannamesinde kayıtlı olup olmamasına bakılmaksızın kamu kurum ve kuruluşları adına tescilli olan mezarlıkları ve çeşmeleri, tapu kayıtlarındaki hak ve mükellefiyetleri ile birlikte bu Kanun maddesinin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren yirmi dört ay içinde müracaat edilmesi halinde, ilgili tapu sicil müdürlüklerince cemaat vakıfları adına tescil edilir. Cemaat vakıfları tarafından satın alınmış veya cemaat vakıflarına vasiyet edildiği veya bağışlandığı halde, mal edineme gerekçesiyle Hazine veya Vakıflar Genel Müdürlüğü adına tapuda kayıt edilen taşınmazlardan üçüncü şahıslar adına kayıtlı olanlarını,

c) 1936 Beyannamesinde olduğu halde Hazine veya Vakıflar Genel Müdürlüğü adına tapuda kayıt edilen taşınmazlardan, üçüncü şahıslar adına kayıtlı olan taşınmazlara ilişkin tazminatını,

d) Cemaat vakıfları tarafından satın alınmış veya cemaat vakıflarının vasiyet ya da bağış yoluyla edinmiş olduğu halde, tapuda belediye veya il özel idaresi adına kayıt edilen taşınmazların, üçüncü şahıslara satılmış olan taşınmazlara ilişkin tazminatını,

e) Cemaat vakıfları tarafından satın alınmış veya cemaat vakıflarının vasiyet veya bağışlama yoluyla edinmiş olduğu halde, cemaat vakıflarının ellerinden alınıp eski maliklerine iade edilen taşınmazın, öncelikle mülkiyetin ilgili vakfa iade edilmesi, mülkiyetinin iadesi mümkün değilse buna ilişkin tazminatını,

f) 1936 Beyannamesinde kayıtlı olmayan mezarlıklarını, 1936 Beyannamesinde kayıtlı olup, cemaat vakıfları mülkiyetinde olan fakat kamu kurumları adına tapuda kayıtlı taşınmazlarını,

g) 1936 Beyannamesinde kayıtlı olan fakat şu anda çeşitli sebepler yüzünden mezarlık statüsünde çıkarılan taşınmazlarını,

kapsar. Maliye Bakanlığınca tespit edilen rayiç değeri Hazine veya Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından ödenir. Vakıflar Genel Müdürlüğü tarafından idare edilen mazbut vakıflar adına tescil edilmiş taşınmazlar bu madde yürürlüğe girmesiyle birlikte üç ay içinde ilgili vakıflara devredilir

(2) Bireylerin ve azınlık cemaatlerinin örgütlenme özgürlüğünün sağlanmasına ilişkin usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir. Bakanlar Kurulunca, bu maddenin uygulanmasına ve azınlık vakıflarının demografik nüfus yapılarına, toplumun ihtiyaçlarına yönelik örgütlenme özgürlüğü, seçme ve seçilme hakkına ilişkin üç ay içinde yeni bir yönetmelik çıkarılacaktır. Bu yönetmelik seçme, seçilme ve örgütlenme esaslarına aykırı olamaz.

MADDE 2-Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3-Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür